

ВЪ ЧУЖБИНА

Живѣя на мансардата,
квартира неприветлива,
ни свѣтла, ни провѣтрѣна,
Е, ясно — надницата не достига.

И гледамъ
и омръзватъ ми

до втръсване
все тия покриви,

кумини

и

антени

и това ледено парче —

небе

нечисто,

задимено.

И загорчи ми,
загорчи ми на гърлото...

Знамъ,
вѣрно е —

и тука
има хора,

но —
иска ти се да погледнешъ двора си,

прѣстѣта на нивата си да обърнешъ
и да почистишъ кравата съ чесалото,
въ обора да надникнешъ искашъ...

А тука —

хора има,

а си самъ

и чувствашъ се

чужденецъ,

подтиснатъ...

Затуй отивамъ въ кръчмата на Янето,
да чуя,

да говоря вечеръ

за кжщитѣ,

за нивитѣ,

зеленитѣ поляни,

— тѣй живи въ сърдцето ми,

а тѣй далече...

А бай Дамянъ разказва ни за биткитѣ,

за Гоце и за Пито Гули — влаха,

и ние слушаме

съ души разкрити

и вѣвъ очитѣ ни протича влага.

~~И. ЙОНКОВЪ — ВЛАДИСЛАВЪ~~

Ан. Жарков.

БЪ ГАЛЦИ

ФИЛИПЪ ФИЛИПОВЪ

Дѣдо Стаменко, воденичарѣтъ, седналъ на пейката до кладенеца, гледаше съ мжтнитѣ си очи, дълбоко хлѣтнали подъ навесенитѣ побѣлѣли вежди, последнитѣ лжчи на залъзващото слънце.

— Защо, Господи? — изтръгна се въздишка изъ гърдитѣ му, и той сви юмрукъ, сякашъ се заканваше на нѣкакъвъ невидимъ врагъ.

Въ борба за родната земя падна убитъ голѣмиятъ му синъ. По-малкиятъ, Петъръ, подгоненъ отъ пришълцитѣ, забѣгна въ България. Едничка надежда му остана най-малкиятъ, Никола. Но и той, едва навършилъ двадесетъ години, започна да роптае, щомъ му запрети да говори майчиния си езикъ. Две години вече го разкарваха изъ затворитѣ безъ да може да му се помогне. После пришълцитѣ насила закупили земята на стареца. Баба Стаменковица не можа да понесе изпитанията на синоветѣ си и загубата на имота. Катурна се на легло и следъ месецъ я заровиха.

Потъналъ въ спомени, дѣдо Стаменко не усѣти, какъ лулата му загасна. Той стана и разтърси кокалестата си снага. Стори му се, че е дрѣмалъ. Звездитѣ свѣтѣха ярко по небото.

Когато стигна до кжщата, дѣдо Стаменко видѣ една сѣнка да се промѣква къмъ стълбата за чардака. Старецѣтъ пристѣпи предпазливо. Сухи сжчки изпрѣщѣха подъ краката му.

— Кой си ти? — запита той съ тихъ, но спокоенъ гласъ.

— Тато!

Дѣдо Стаменко остана правъ като истуканъ. После пристѣпи къмъ сина си и го прегърна, безъ да проговори нѣщо. Горещи сълзи парнаха лицето на Никола.

— Да се качимъ горе — шепнишкомъ каза Никола и се заизкачва внимателно по скърцащата дървена стълба. Старецѣтъ вървѣше бързо следъ

него. Затвори добре вратата и зашепна полугласно:

— Знаешъ ли, чедо, че майка ти...

Никола оброни глава.

— Нѣма ли да хапнешъ, сине? — попита дѣдо Стаменко и тръгна да донесе нѣщо за ядене, за да прикрие вълнението си.

— Недей. Не съмъ гладенъ, па и време нѣмамъ. Дойдохъ набързо, само да те видя... — той помълча, но после продължи съ твърдъ гласъ. Дойдохъ да се простимъ... Ще бѣгамъ отвждъ — при Петъръ.

Дѣдо Стаменко дълго се взира въ лицето на сина си. Поиска да каже нѣщо, но наведе глава и загледа втречено върховетѣ на изтърканитѣ си царвули.

— Знамъ... и азъ обичамъ тая земя — поде тихо Никола — но не мога повече да остана. Опасно е. Тамъ, отвждъ, и тукъ които останатъ, ще се готвимъ за борба. А ти, тато, запали свѣщъ на гроба на мама... Отъ менъ и отъ Петъръ... — И той извърна глава, за да не види старецѣтъ дветѣ сълзи, които се търкулиха по странитѣ му.

Дѣдо Стаменко се изправи.

— Кому ще ме оставишъ, сине? — запита съ мжка той. — И азъ ще дойда съ тебъ отвждъ, въ България! А за майка ти... Богъ да се грижи, чедо!

Никола не вѣрваше на ушитѣ си. Баща му, който обичаше толкова родната земя, искаше да бѣга! Той прегърна поривисто стареца.

— Тогава, въ полунощъ ще те чакамъ при „Каба-таша“. Границата отъ тамъ не е далеко... — и Никола тихо се измъкна по стълбището.

Дълго, следъ като замръ шумѣтъ отъ скърцащитѣ стълби, дѣдо Стаменко се взира презъ малкото прозорче въ тъмнината на нощта. После си легна. Но сънятъ не идваше. Загасващитѣ звезди го завариха буденъ.

Топълъ, лѣтенъ вѣтъръ подухва надъ равнината отъ къмъ изтокъ. Започна да се смрачава. По-